

แนะนำหนังสือ วิมุตติมรรค

ผจงจิต อินทสุวรรณ*

หนังสือวิมุตติมรรค เป็นหนังสือแปลจากฉบับภาษาอังกฤษและพิมพ์แจกจ่ายให้กับผู้ที่มาในงานฉลองชนมายุ 84 ปี และฉลองสมณศักดิ์ของพระธรรมวิสุทธิธารจารย์ (มงคล วิโรจโน) เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2538 จากคำแนะนำของบรรณาธิการในการแปลหนังสือหรือคัมภีร์วิมุตติมรรคดั้งเดิมนั้น พระอุปติสสเถระได้รจนาไว้เป็นภาษาบาลี ต้นฉบับภาษาบาลีหายสูญไป ยังเหลือแต่ต้นฉบับภาษาจีนที่พระติปิฎกสังฆปาละแห่งฟูนานได้แปลไว้ในศตวรรษที่ 6 แห่งคริสต์ศักราช ต่อมาในปีพุทธศักราช 2479 จึงได้มีผู้แปลจากภาษาจีนเป็นภาษาอังกฤษ โดยให้ชื่อหนังสือว่า The Path of Freedom และพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช 2504 ผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษคือพระเอชารา เจ้าอาวาสวัดแห่งนิกายนิจิเรนในญี่ปุ่น โดยร่วมกับพระเถระลังกาอีก 2 รูป คือ พระโสมเถระและพระเขมินทเถระ

คณะกรรมการในการแปลจากฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยนี้ ประกอบด้วยคณาจารย์ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีท่านเจ้าคุณพระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) เป็นหัวหน้าและเป็นบรรณาธิการ

วิมุตติมรรคนี้เชื่อกันว่าแต่งก่อนวิสุทธิมรรคของพระพุทธโฆसाจารย์ พระเมธีธรรมาภรณ์ได้เทียบเคียงเนื้อความ พร้อมทั้งเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างหนังสือทั้งสองเล่มไว้ในบทนำของบรรณาธิการ

หนังสือวิมุตติมรรคฉบับภาษาไทยนี้มีทั้งหมด 12 บท ลักษณะการเขียนให้ความรู้เป็นแบบถาม-ตอบ และผู้เขียนบรรยายวิมุตติมรรคให้กับผู้ปฏิบัติ (โยคี) ทำYLE่มมีชื่อคัมภีร์ที่ในเนื้อเรื่องใช้ตัวย่อ คำเต็มของตัวย่อภาษาอังกฤษ และตามด้วยเชิงอรรถของบทต่าง ๆ

บทที่ 1 เป็นบทนำเรื่อง กล่าวถึงธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และวิมุตติ (ความหลุดพ้นจากพันธนาการ) ด้วยไตรสิกขา (หรือ ศีล สมาธิ และปัญญา) นี้บุคคลจึงบรรลุวิสุทธิ (ชำระความเศร้าหมอง) ได้รับความสุขของพระอริยะ

* รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทที่ 2 - 3 ว่าด้วยลักษณะของศีล อานิสงส์ของศีล ธุดงค์และอานิสงส์ของธุดงค์
 บทที่ 4 - 9 ว่าด้วยสมาธิ อานิสงส์ที่เกิดจากสมาธิ การมีกัลยาณมิตร (อาจารย์)
 จริยา (จริต) ของบุคคล กัมมัฏฐาน 38 ประการ และอภิญาซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติสมาธิ
 บทที่ 10 - 12 เป็นเรื่องเกี่ยวกับความหมาย ประเภท อานิสงส์ของปัญญา อุบาย
 (จันธ อายตน ธาตุ ปฏิจสมุปบาท และสังข) ที่จะทำให้นบุคคลได้ปัญญาอันประเสริฐ
 ญาณต่างๆและธรรมะของพระอริยะบุคคลที่กำลังกิเลสได้ในระดับต่าง ๆ คือ พระโสดาบัน
 พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์

เนื่องด้วยกระบวนการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์แบบนั้น ท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก
 (2536, 2537) ได้กล่าวไว้ว่า ใครศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์แบบองค์รวม (พัฒนา
 พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ไปด้วยกัน) ที่จะพาไปสู่ความสุขที่เป็นอิสระอย่างแท้จริง
 นั่นคือเป็นความสุขขั้นที่ปัญญาพัฒนาเต็มที่ ดังนั้นหนังสือวิมุตติมรรคนี้จึงเป็นการให้ราย
 ละเอียดในแต่ละส่วนของใครศึกษา

บรรณานุกรม

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) พุทธศาสนากับการพัฒนามนุษย์ (จะพัฒนาคนกันได้
 อย่างไร) กรุงเทพฯ : สหธรรมิก 58 หน้า 2536.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) คำบรรยายในวิชาพุทธศาสนากับการพัฒนาพฤติกรรม
 มนุษย์ (ในหลักสูตรวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
 ประยุกต์) ณ สำนักพำนักสงฆ์สายใจธรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ 8
 พฤศจิกายน 2537.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (บรรณาธิการ) วิมุตติมรรค. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 424 หน้า 2538.